

Rovdyrbloggen

Gaupene lever nærmere oss enn du tror

Tirsdag 07. februar 2017 - 15:56

Av John Odden

Forsidefoto Lars Gangås

Gaupa F305 fikk ungene sine 300 meter unna nærmeste hus i Vestby. (Foto: viltkamera.nina.no)

«Sensasjonelle gaupebilder!» Lokalavisa Akershus Amtstidene tok fram de virkelig feite typene når ei gaupe nylig ble fotografert utenfor et hus i Frogn. Det var flotte bilder av ei gaupe på gårdsplassen, tett på bebyggelse, og for de aller fleste er nok det et svært sjeldent syn. For meg er det heller en sensasjon at denne hanngaupa blir observert så sjelden. Han har nemlig levd livet sitt rundt husene i Follo siden 2011. Det sier litt om hvor vanskelig disse dyrene er å oppdage.

La meg ta enda et eksempel på gaupenes nærgåenhet fra en marsdag i 2006. Jeg står med peileutstyret i neven, og sterke pip kommer ut av mottakerboksen. Det betyr at gaupene er nære. Av og til hører jeg hese gaupeskrisk som ljomer. Urgamle, sørgmodige skrik som får nakkehårene til å reise seg på meg. Det er nemlig parringstid for gaupa, og i lia over meg har jeg fire gauper. Ei hunngaupe med to unger og en hanngaupe. Dette vet jeg fordi de voksne er merka med et radiohalsband.

drøy kilometer fra nærmeste boligblokk. Ikke nok med det. Det er søndag formiddag, og jeg står på en av Norges mest brukte turstier. Flere hundre folk passerer gaupene på et par-tre hundre meters hold denne dagen, men få eller ingen aner noe om hva som foregår. Noen spør om jeg er fra lisenskontrollen, og nekter å tro at jeg peiler gaupe. Et par av dem får en naturopplevelse de sjelden glemmer når jeg kan fortelle at skrikinga de hører er fra gaupe. Er dette spesielt? Nei, to år før skjedde parringa en kilometer fra sentralsjukehuset i Akershus. Her på Østlandet er gaupene rundt oss hele tiden. De blir bare ikke sett.

Tilbake til avissensasjonen i Frogn. Flekkmønsteret i pelsen viser at det antagelig er hanngaupa med det velklingende navnet M314, som er avbildet. Det er en gammel kjenning, som jeg fulgte med GPS-sender i 2013. Både før og etter denne merkinga har han også blitt avbildet av våre viltkameraer, som vi bruker til å teste viltkameraovervåking av gaupe. Vi vet at hanngaupa de siste fem årene har vandret rundt i et av Norges mest befolkningstette områder, fra Oslo i nord til Vansjø i sør. Vi har registrert han mellom husene ytterst på Nesoddtangen, 300 meter fra brygga i Drøbak, på ved søppelplassen på Grønmo og på Losby golfbane. Den store gaupa er sjelden langt fra folk. Det er heller ikke mulig, for i dette området er det folk over alt. Han er ikke den eneste gaupa i dette området. Hans revir overlapper med flere hunngauper, blant annet hunngaupa F306. F306 har også rusla på Nesoddtangen, tvers gjennom Greverud, bak blokkene på Bøler, og bak huset mitt i Lørenskog.

Forflytning til hanngaupa M314

(røde trekanter er GPS-posisjoner)

www.nina.no

www.dyreposisjoner.no

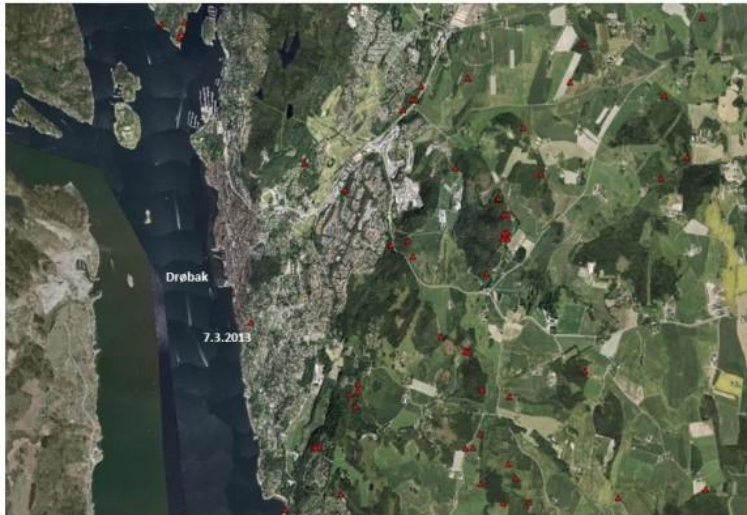
M314 lever sitt liv i kulturlandskapet i Follo. (Foto: www.dyreposisjoner.no)

Det som forundrer oss forskere er hvordan disse gaupene kan bevege seg så ubemerket i dette landskapet. Eksempelene på radiomerkede gauper som av og til er nære hus og folk er mange. Det er i dette kulturlandskapet at rådyrene er, og det er ofte jakta på favorittmåltidet rådyr som bringer gaupene nært folk. Likevel blir de sjelden sett. Samtidig er det jo på natta at de er mest aktive, og på dagtid oppholder de seg gjerne i områder litt lenger unna hus. Da er det kanskje ikke så rart vi ikke sjelden merker at de er der.

M314 på tur i Drøbak...

(røde trekanter er GPS-posisjoner)

www.nina.no

www.dyreposisjoner.no

En natt i mars i 2013 er hanngaupa M314 en tur nesten inne i Drøbak sentrum (foto: www.dyreposisjoner.no)

Det er noen forskjeller mellom hann- og hunngaupene. Mens hannene gjerne tar større sjanser i forhold til folk og kan bli oppdaget, er hunngaupene generelt mer forsiktede. Dette gjelder ikke minst på sommeren, når de føder unger. Hunngaupene velger som oftest å føde ungene sine i områder med lite folk, og bytter da bort mye mat og folk med trygghet for ungene sine. Det finnes imidlertid unntak. Hunngaupa F305 fikk i 2013 unger kun 300 meter fra nærmeste hus i Vestby, og hadde fem gårder innenfor 500 meter fra hiplassen. Trolig uten at noen merket at de oppholdt seg der.

Dette viser bare at rovdyrene kan leve nærmere oss mennesker enn vi kanskje tror. Uten snø på bakken eller radiosendere er det utfordrende for folk flest å registrere at de er der. Noe av det som har overrasket meg mest i årene som forsker er hvor tolerante gaupene er for folk. De klarer å dele flerbrukslandskapet med oss. Så er spørsmålet heller om vi mennesker tolererer dem.

Gauper på Oslobesøk

(trekanter er posisjoner fra 5 radiomerkede gauper)

www.nina.no

www.dyreposisjoner.no

F306 på tur i Greverud...

(gule trekkanter er GPS-posisjoner)

www.nina.no

www.dyreposisjoner.no

Hunngaupa F306 tok turen tvers gjennom Greverud ei natt i 2012 (Foto: www.dyreposisjoner.no)

[Les mer her](#)

Bouyer mfl. 2015. Eurasian lynx habitat selection in human-modified landscape in Norway: Effects of different human habitat modifications and behavioral states. - *Biological Conservation* 191:291-299.

White mfl. 2015. Eurasian lynx natal den site and maternal home-range selection in multi-use landscapes of Norway. - *Journal of Zoology* 297: 87-98.

Bouyer mfl. 2014. Tolerance to anthropogenic disturbance by a large carnivore: the case of Eurasian lynx in southeastern Norway. *Animal Conservation* 18:271-278.

Chapron mfl. 2014. Recovery of large carnivores in Europe's modern human-dominated landscapes. *Science* 346:1517-19

Basille mfl. 2013. Selecting Habitat to Survive: The Impact of Road Density on Survival in a Large Carnivore. *PLoS ONE* 8(7): e65493.

Bunnefeld mfl. 2006. Risk taking by Eurasian lynx (*Lynx lynx*) in a human-dominated landscape: effects of sex and reproductive status. *Journal of Zoology* 270:31-39.

[NYHETER](#)

[ROVDYRBLOGGEN](#)

- [UNG.forskning.no](https://ung.forskning.no) er nyheter om forskning for barn og unge.
- [Forskning.no](https://forskning.no) gis ut under [Redaktørplakaten](#).
- Ansvarlig redaktør / daglig leder: Nina Kristiansen, tlf 414 55 513 / nina@forskning.no
- Redaksjonssjef: Bjørnar Kjensli, tlf 942 43 567
- [Personvernerklæring](#)

Kontakt oss

epost@forskning.no / tlf 22 80 98 90

Redaksjonen – ansatte

Annonser/stillingsmarked:

Preben Forberg, tlf 413 10 879

Sandakerveien 24 C, Bygg D3

Pb 5 Torshov, 0412 Oslo

Følg oss

[@forskningno](#)

[/forskning.no](#)

[/UNG.forskning.no](#)

[/ScienceNorway.no](#)

forskning.nos eiere

Akvaplan-niva

Artsdatabanken

De nasjonale forskningsetiske komiteene

De regionale forskningsfondene

Diku – Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning

Fafo

Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering

Forsknings- og utviklingsavdelingen, Psykisk helse og rus, Vestre Viken HF

Forsvarets forskningsinstitutt

Framsenteret

Fridtjof Nansens Institutt

GenØk – Senter for biosikkerhet

Handelshøyskolen BI

Havforskningsinstituttet

Høgskolen i Innlandet

Høgskolen i Molde

Høgskolen i Østfold

Høgskulen i Volda

Høgskulen på Vestlandet

Høgskolen Kristiania

Institutt for samfunnsforskning

KS FoU

Kompetanse Norge

Kriminalomsorgens høyskole og utdanningscenter KRUS

NIKU Norsk institutt for kulturminneforskning
NILU – Norsk institutt for luftforskning
NLA Høgskolen
NMBU – Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
NORSØK – Norsk senter for økologisk landbruk
NSD – Norsk senter for forskningsdata
NTNU
Narviksenteret
Nasjonal kompetansetjeneste for aldring og helse
Nasjonalforeningen for folkehelsen
Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS)
Nasjonalt senter for e-helseforskning
Nasjonalt senter for kvinnehelseforskning
Nasjonalt utviklingscenter for barn og unge - NUBU
Nofima
Nokut
Nord universitet
Nordlandsforskning
Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE)
Norges Geotekniske Institutt
Norges Handelshøyskole
Norges forskningsråd
Norges geologiske undersøkelse
Norges idrettshøgskole
Norsk Polarinstitutt
Norsk Regnesentral

Norsk Romsenter
Norsk Utenrikspolitisk Institutt
Norsk institutt for naturforskning (NINA)
Norsk institutt for vannforskning (NIVA)
Opplysningskontoret for Meieriprodukter
OsloMet – storbyuniversitetet
RBUP Øst og Sør
Ruralis – Institutt for rural- og regionalforskning
SINTEF
Senter for grunnforskning (CAS)
Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter
Simula Research Laboratory
Statens Vegvesen FoU
Statped
Sykehuset Innlandet HF
Tannhelsetjenestens kompetansesentre
Telemarkforskning
UiT Norges arktiske universitet
Universitetet i Agder
Universitetet i Bergen
Universitetet i Oslo
Universitetet i Stavanger
Universitetet i Sørøst-Norge
Universitetssenteret på Svalbard (UNIS)
Vestlandsforskning
Veterinærinstituttet
Vitenskapskomiteen for mat og miljø

